

Kansainvälisyyskasvatuksen suunnitelma 2016-2020

**Joensuun kaupunki, Varhaiskasvatus- ja
koulutuskeskus**

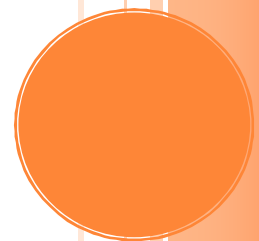
*Joensuun kaupungin varhaiskasvatus- ja
koulutuskeskuksessa kulttuurinen moninaisuus ja
maailmankansalaisuus ovat positiivisia voimavaroja vuonna
2020.*

Kuva: Mutalan koulu, Hanna-Kaisa Malinen



Kansainvälisyystiimi

6.4.2016



Sisällys

1 JOHDANTO.....	2
2 KANSAINVÄLISYYS VARHAISKASVATUKSESSA JA OPPILAITOKSISSA	3
3 KANSAINVÄLISEN TOIMINNAN VISIO SEKÄ TOIMINTA-AJATUS	4
4 YHTEYS JOENSUUN KAUPUNGIN KANSAINVÄLISYYSSTRATEGIAAN	4
5 JOENSUUN KAUPUNGIN KIELIOHJELMA TUKEE KANSAINVÄLISTYMISTÄ	5
6 PERUSKOULUN, LUKION JA KANSALAIPOISTON KIELIPOLKU SEKÄ ELINIKÄINEN OPPIMINEN 2020	6
7 LÄHIALUEYHTEISTYÖ JA YSTÄVYYSKAUPUNGIT.....	9
8 KANSAINVÄLISYYS VARHAISKASVATUKSESSA JA OPPILAITOKSISSA	11
9 KANSAINVÄLISYYS TIIMI KANSAINVÄLISTYMISEN OHJAAJANA JA ARVIOIJANA.....	12
Yleissivistävän koulutuksen liikkuvuustoiminnot:	13

1 JOHDANTO

Joensuun koulutustoimen kansainvälisyysstrategian tekeminen aloitettiin syksyllä 2009. Sen ensimmäinen versio valmistui keväällä 2010. Strategia tähtäsi vuoteen 2015. Strategiaa on päivitetty vuoden 2011 aikana ja huomioitu on myös varhaiskasvatus. Nyt tämä kädessäsi oleva strategia on päivitetty vuosille 2016 - 2020 ja nimi on muutettu Kansainvälisyyskasvatuksen suunnitelmaksi.

Koulujen ja varhaiskasvatuksen kansainvälinen toiminta eri tasoilla on tärkeää, koska se madaltaa oppijoiden kynnystä tarttua kansainvälisyyden mahdollisuuksiin mm. jatko-opinnoissa sekä työelämässä. Tavoitteena on myös kasvattaa lapsia ja nuoria huomioimaan positiivisesti ympäröivän monikulttuurisuuden ja toimimaan tarvittaessa aktiivisesti suvaitsevaisuuden puolesta. Kansainvälisyystoimintaa on joensuulaisissa kouluissa tehty jo kauan sekä itään että länteen. Kaupunki on kasvanut ja kehittynyt, kuntaliitoksia tapahtui vuosina 2005 ja 2009. On tärkeää, että kaikilla joensuulaisilla varhaiskasvatuksen yksiköillä sekä kouluilla on tasavertaiset mahdollisuudet kokoon, kasvatus- ja koulutusyksikön muotoon ja sijaintiin riippumatta tehdä varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmaan kuuluvaa kansainvälisyyskasvatusta.

Tällä hetkellä varhaiskasvatus- ja koulutuskeskuksessa toimii kansainvälisyystyöryhmä ja VarKoon on nimetty myös kansainvälisyysvastaava. Kouluissa on kansainvälistä toimintaa, yksiköstä riippuen. Kaupungissa toimii oppilaitoksia, jotka tarjoavat opetusta vieraalla kielellä. Itä-Suomen koulu tarjoaa venäjänkielistä opetusta esikoulusta lukioon saakka ja Kanervalassa toimii englanninkielipainotteinen koulu, jossa opetusta annetaan vuosiluokille 1 - 6. Yläkouluikäisten englanninkielipainotteinen opetus jatkuu Lyseon peruskoulussa. Joensuun lyseon lukiossa on englanninkielistä toisen asteen opetusta antava kansainvälistä opetussuunnitelmaa noudattava IB- linja. Maahanmuuttajia tai maahanmuuttajataustaisia oppilaita on jo useimmissa Joensuun kouluissa. Perusopetus toteutetaan myös monikielisten oppilaiden kohdalla ensisijaisesti omassa lähikoulussa. Ryhmämuotoista perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan Naljakan, Rantakylän ja Pataluodon kouluissa ja inklusiivista valmistavaa, S2 – opetusta ja oman äidinkielen opetusta, monissa eri kouluissa. Rantakylän, Naljakan, Linnunlahden ja Utran alueella on eniten päiväkoteja, joissa äidinkieli voi olla muu kuin suomi. Joissakin päiväkodeissa maahanmuuttajataustaisia lapsia voi olla jopa puolet päiväkodin lapsista. Päivähoidon puolella toimii myös yksityinen englanninkielinen leikkikoulu.

Kansainvälisyystyöryhmän tarkoituksena on seurata strategian toteutumista, päivittää sitä, antaa lausuntoja kansainvälisiin asioihin liittyen sekä järjestää koulutusta yhdessä henkilöstöyksikön kanssa. Tarkoituksena on kansainvälistymisen tukeminen.

Kansainvälisyyskasvatuksen suunnitelman on tarkoitus toimia myös käsikirjana, joka sisältää mm. toimintaohjeita koulun käytänteisiin ja kansainvälisen toiminnan järjestämiseen kouluissa ja päivähoitopalveluissa. Kansainvälisyystoiminnan tavoitteena on rohkaista ja innostaa lapsia ja nuoria sekä aikuisia kulttuurisen, sosiaalisen ja ekologisen monimuotoisuuden havainnoimiseen, kohtaamiseen ja ymmärtämiseen.

2 KANSAINVÄLISYYS VARHAISKASVATUKSESSA JA OPPILAITOKSISSA

Kansainvälisyyskasvatus perustuu siihen, että henkilöstö sitoutuu kansainvälisyyteen osana opetus- ja kasvatustyötä. Tämä edellyttää sitä, että henkilöstö omassa toiminnassaan huomioi kansainvälisyyden, osallistuu tarpeen sekä mahdollisuuksien mukaan erilaisiin hankkeisiin sekä edistää vuorovaikutuksessa oppijoiden kanssa suvaitsevaisuutta ja yhteistyötä kaikkien kanssa. Yksiköiden kannattaa huomioida toiminnassaan opetushallituksen kansainvälisen toiminnan tasot. Opetusneuvos Paula Mattilan mukaan kansainvälisyys alkaa yksilön asenteista, tiedoista sekä taidoista. Toinen taso on kotikansainvälisyys, joka tuo maailman omaan kouluun. Kolmantena tasona on kansallinen kansainvälisyys, joka on osaamisen vaihtoa kotimaassa. Viimeisenä neljäntenä tasona vasta ovat rajojen yli vievät henkilöliikkuvuus sekä hanketoiminta. (Lähde: OPH/CIMO julkaisu: Kansainvälisyys - juhlapuheista koulun arkeen, tietoa kuntapäätäjille ja rehtoreille).

Yksikkö voi toteuttaa kansainvälisyyttä kahdella tavalla: oppilaitoksen sisällä (ns. kotikansainvälisyys) sekä sen ulkopuolella. Molemmat toimintatavat ovat yhtä tärkeitä. Pienempien oppilaiden kanssa kotikansainvälisyys on toimivampi vaihtoehto. Varhaiskasvatuksessa kansainvälisyyskasvatus perustuu hyvälle oman itsen ja oman kulttuurin tuntemukselle. Lapset kasvavat erilaisuuden hyväksymisen ilmapiirissä suvaitsevaisiksi ja empaattisiksi. Oppimisen välineinä toimivat mm. sadut, musiikki, draama, askartelut ja tutkiminen. Ulkomaiset kummipäiväkodit, opintomatkat sekä erilaiset henkilöstön vaihdot tukevat osaltaan kansainvälisyyskasvatusta.

Kouluissa kansainvälisyys toimii aihekokonaisuutena kaikkien oppiaineiden sisällä ja sitä opiskellaan eri tavoilla oppilaitoksen arjessa. Toteutusmuotoina voivat olla oppitunnit, projektit, tutustumiskäynnit, leirikoulut, opintomatkat sekä opiskelija- ja opettajavaihdot. Tietotekniikan suomien erilaisten mahdollisuuksien hyödyntäminen on olennaista kansainvälisessä yhteistyössä. Tärkeänä toimintamuotona on hyödyntää suunnittelussa paikallista kansainvälisyyttä, kansainvälisiä opiskelijoita ja erilaisia kulttuureja. Maahanmuuttajat ja Suomen omat vähemmistökuulttuurit ovat mahdollisuuksia, jotka rikastuttavat ja monipuolistavat opetusta ja varhaiskasvatusta. On myös tärkeää, että maahanmuuttajat sopeutuvat yhteisöömme mahdollisimman hyvin, kuitenkin niin että heidän oma kulttuurinsa, kielensä ja uskontonsa myös huomioidaan. Varhaiskasvatuksella sekä kouluilla on maahanmuuttajien kotouttamisessa ja kotoutumisessa tärkeä rooli.

Monikielisten lasten varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa tavoitteena on tukea monikielisyyttä, sekä opettaa oppilaita arvostamaan moninaisuutta ja käymään kulttuurista dialogia. Suomi äidinkielenä ja kirjallisuuden oppimäärän sijaan maahanmuuttajalle voidaan opettaa joko kokonaan tai osin suomi toisena kielenä ja kirjallisuus – oppimäärää ja häntä tuetaan kaikissa oppiaineissa sekä oppimisen eri osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi.

Oman äidinkielen kouluopetuksena annetaan mm. venäjää, somaliaa, arabiaa ja espanjaa. Eniten opetusta on venäjässä, jossa oppilaita 10 eri koululta osallistuu opetukseen eri koulujen omissa tai koulujen yhdistetyissä ryhmissä. Perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetuksen ja koko yhteisen kielikasvatuksen tehtävänä on lisätä oppilaiden ymmärrystä kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle sekä ohjata heitä arvostamaan omaa äidinkieltään ja muita kieliä. Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea oppilaan aktiivisen monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Oman äidinkielen oppiminen tukee myös kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

Oppilaiden kielitaitoa ja muuta osaamista hyödynnetään opetuksessa. Lisäksi koko koulun toiminnassa pyritään hyödyntämään koulun kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.

Jokainen yksikkö ottaa jollakin tavalla huomioon kansainvälisyyden vuosisuunnitelmassaan. Kansainvälisyyteen velvoittaa jo uusi Joensuun seudun opetussuunnitelman 2016 arvopohja, joka on määritelty seuraavasti: Pohjoiskarjalainen luonto ja paikallinen kulttuuritausta nähdään voimavarana monimuotoiseen yhteiskuntaan ja kansainvälistymiseen kasvamisessa. Lapsille ja nuorille annetaan mahdollisuus kasvaa luoviksi, yritteliäiksi, osallistuviksi, omasta ja muiden hyvinvoinnista huolehtiviksi ja ympäristöstään välittäviksi aikuisiksi.

3 KANSAINVÄLISEN TOIMINNAN VISIO SEKÄ TOIMINTA-AJATUS

JOENSUUN KAUPUNGIN VARHAISKASVATUKSEN JA KOULUTUSPALVELUIDEN KANSAINVÄLISEN TOIMINNAN VISIO 2020

Joensuun kaupungin varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluissa kulttuurinen moninaisuus ja maailmankansalaisuus ovat positiivisia voimavaroja vuonna 2020.

Jokaisella lapsella, nuorella ja aikuisella on yksikön kokoon, sijaintiin tai oppilaitosmuotoon katsomatta mahdollisuus tuntea itsensä osaksi kansainvälistä yhteisöä ja saada positiivisia kokemuksia kansainvälisyydestä. Henkilöstö on sitoutunut kansainvälisyyden kehittämiseen ja ylläpitämiseen.

TOIMINTA-AJATUS

Kansainvälisyyskasvatus

- antaa perustan ihmisoikeuksia kunnioittavaan maailmankansalaisuuteen ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta
- vaikuttaa myönteisenä ja yhteiskuntaa rakentavana muutosvoimana kansallisesti ja kansainvälisesti
- luo mahdollisuuksia harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisuuteen tarvittavia taitoja, kuten kulttuurien lukutaitoa ja kielitaitoa
- luo perustan rajattomalle yhteistyölle hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

4 YHTEYS JOENSUUN KAUPUNGIN KANSAINVÄLISYYSSTRATEGIAAN

Kaupungin kansainvälisyysstrategia on valmistunut tammikuussa 2010. Tarkoituksena on, että varhaiskasvatus- ja koulutustoimen strategia on yhteydessä päästrategiaan.

Joensuun kaupungin kansainvälisyysstrategiassa mainitaan menestymisen kannalta strategiset alueet:

- itä ja länsi kohtaavat
- monikulttuurisesti kehittyvä viihtyisä kaupunki
- kansainvälisen tason osaaminen ja yrittäminen
- Euroopan metsäpääkaupunki ja verkostoitumisen ja hankkeistamisen taito ja yhteydet.

Joensuun kaupungin varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluiden kansainvälisyysstrategia pyrkii omalta osaltaan toteuttamaan näitä tavoitteita. Idän ja lännen kohtaaminen näkyy tällä hetkellä Petroskoin kaupungin koulutustoimen sekä Joensuun eri koulujen välisenä pyrkimyksenä entistä tiiviimpään yhteistyöhön. Euroopan keskisuurten kaupunkien Mecine-verkoston tarkoitus hyödyntää enemmän. Joensuun asema Euroopan metsäpääkaupunkina näkyy erilaisina metsiin ja puihin liittyvinä hankkeina. Joensuussa toimii ENO-verkkokoulu, jonka kautta myös koulut ja metsät linkittyvät metsäteemaan.

5 JOENSUUN KAUPUNGIN KIELIOHJELMA TUKEE KANSAINVÄLISTYMISTÄ

Kieltenopetuksen keskeinen viitekehys on nykyään kielikasvatus, jonka tavoitteena on kulttuurienvälinen ymmärrys eikä pelkästään kyky kommunikoida vieraalla kielellä. Kulttuurienväliseen ymmärrykseen liittyy oletamus siitä, että mitä useampia kieliä yksilö hallitsee, sitä laajempi hänen maailmankatsomuksensa on ja sitä paremmin hän pystyy ymmärtämään muita kulttuureja ja niiden edustajia. Kieltenopetuksessa ei pyritä enää syntyperäisen kielitaitoon, vaan puhutaan mieluummin kielenkäyttäjistä, jonka kielitaidon eri osa-alueet voivat olla eritasoisia.

Henkilölle, joka työskentelee esimerkiksi teollisuuden alalla, voi alan teknisten laitteiden ja koneiden manuaalien ymmärtäminen olla tärkeämpää kuin sujuva suullinen tuottaminen, jolloin passiivisen kielitaidon merkitys on suurempi. Vähäisestäkin aktiivisesta kielitaidosta on suurta hyötyä esimerkiksi palvelualoilla. Tämän päivän suomalaisessa yhteiskunnassa monipuolinen kielitaito on edellytys menestyä niin opinnoissa kuin työelämässäkin. Korkea-asteen koulutuksessa opiskelijoiden pitää pystyä suoriutumaan vähintään toisen kotimaisen ja yhden vieraan kielen sekä suullisesta että kirjallisesta kokeesta. Jokaisen työnhakijan työnsaantimahdollisuuksia parantaa jonkin vieraan kielen vähäinenkin taito, koska Joensuussa on kasvava määrä ihmisiä, jotka puhuvat jotakin muuta kieltä kuin suomea äidinkielenään. Yliopistoon saapuu vuosittain satoja ulkomaalaisia vaihto-opiskelijoita ja lisäksi kaupungissa asuu maahanmuuttajia. Itärajan läheisyys vaikuttaa venäläisturistien määrään Joensuussa.

Etenkin palvelualoilla kielitaitoisten työntekijöiden tarve on merkittävä ja pelkästään englannin kielen taitoa ei enää pidetä riittävänä. Kielitaidon merkitys kasvaa jatkuvasti yhteiskunnan eri sektoreilla, koska kansainvälinen kanssakäyminen on itsestäänselvyys, etenkin kun monet Suomessa toimivat yritykset ovat nykyään ulkomaalaisessa omistuksessa.

Joensuun koulutuspalveluissa mahdollistetaan laaja valinnaisten vieraiden kielten opiskelu kouluasteesta ja alueesta riippumatta. Vieraskielistä opetusta tuetaan turvaamalla englanninkielinen opetus peruskoulun vuosiluokilla 1 - 9. Lyseon lukiossa annettava IB-opetus tarjoaa mahdollisuuden englanninkielisten opintojen jatkamiselle. Myös varhaiskasvatuksessa tapahtuviin kielikylypyihin ja vieraalla kielellä tapahtuvaan hoitoon suhtaudutaan myönteisesti ja niiden toimintaa tuetaan eri keinoin.

Uuden opetussuunnitelman 2016 mukaan koulujen vuosisuunnitelmissa on huomioitava monialaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alainen osaaminen. Näiden toteuttaminen kouluissa antaa oivan mahdollisuuden kansainvälisyyskasvatukseen, erilaisiin projekteihin sekä eri vieraiden kielten ja

kulttuurien syventävään opiskeluun että myös kielisuihkuihin pienemmille oppilaille. Valinnaisaineiden listalle jo alakouluissa voi sisällyttää syventäviä kieliopintoja, ohjelmien valmistamista vieraalla kielellä unohtamatta toisen kotimaisen kielen käyttöä, jonka opiskelu alkaa syksyllä 2016 syksystä jo alakoulun kuudennelta luokalta.

6 PERUSKOULUN, LUKION JA KANSALAI SOPISTON KIELIPOLKU SEKÄ ELINIKÄINEN OPPIMINEN 2020

Peruskoulu ja lukio

Joensuun kaupungin varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluiden tavoitteena on taata mahdollisuus ehjään, tasavertaiseen ja monipuoliseen kielipolkuun perusteelta lukioon ja aikuisikään. Eri kouluasteilla kieltenopetuksen käytänteitä yhtenäistetään sekä alueellista yhteistyötä vahvistetaan.

A1-kieli on englanti ja se on alakoulussa alkava pakollinen kieli. Englantia voidaan opettaa varhennetusti alkuopetuksessa muilla oppitunneilla ja kerhomuotoisesti, mutta varsinainen kielen opiskelu alkaa kolmannelta luokalta. Oppilaille annetaan mahdollisuus valita A2-kieli kolmannen luokan keväällä. Ryhmän kokoamiseksi yhteistyö alueen muiden alakoulujen kanssa on suositeltavaa. B1-kieli on toinen kotimainen kieli ja se on kuudennella alkava oppilaalle pakollinen kieli.

A2-kielen opintojen jatkuminen pyritään turvaamaan vuosiluokilla 7 - 9. Tämän lisäksi oppilaille tarjotaan B2-kielen valintamahdollisuus 8. luokalla. Ryhmän aikaansaamiseksi yhteistyö alueen muiden yläkoulujen kanssa on suositeltavaa.

A2- ja B2-kielten opintojen jatkuminen pyritään turvaamaan edelleen lukiotasolla. Samalla tarjotaan myös B3-kielen valintamahdollisuus. Joensuun kaupungin koulutuspalvelujen alaisuuteen kuuluvan konservatorion monipuoliset kieliopinnot turvataan muun muassa yhteistyöllä kaupungin lukioiden kanssa.

Maahanmuuttajien kotoutumisen kannalta on tärkeää, että myös heidän suomen kielen ja kulttuurin oppimistaan tuetaan tarpeeksi. Tarvittava määrä suomen kielen opetusta tulee turvata. Myös maahanmuuttajan oman kotikielen opiskelua tuetaan.

Kansalaisopisto ja konservatorio

Joensuun seudun kansalaisopistossa vieraiden kielten ainealue vastaa Joensuun seudun asukkaiden, yritysten ja yhteisöiden omaehtoisesta ja omatoimisesta vieraan kielen ja kulttuurin oppimisesta. Yleistavoitteena on oman kielellisen ja kulttuurisen taustansa tunteva kansalainen, jolla on tarvittavat vieraan kielen ja kulttuurin taidot toimia täysivaltaisena jäsenenä yhdentyvässä ja kansainvälistyvässä maailmassa niin vapaa-aikanaan kuin työssäänkin. Kielten opiskelun erityisenä tavoitteena kansalaisopistossa on tarjota vieraiden kielten ja kulttuurien joustavia opiskelumahdollisuuksia niissä kielissä ja niillä taitotasolla, joihin kansalaisilla ei muuten olisi mahdollisuutta alueella.

Joensuun konservatorion opintovalikoimaan ei sisälly varsinaista kielten opetusta laulajien eri kieliin perehtyvää fonetiikkaopetusta lukuun ottamatta. Konservatorion toisen asteen opiskelijat opiskelevat kieliä lukiossa tai Joensuun Lyseon lukion aikuislinjalla. Ylioppilastutkinnon suorittaneilta opiskelijoilta ei vaadita täydentäviä kieliopintoja. Kielitaitovaatimukset musiikkialalla ovat kuitenkin olleet korkealla tasolla jo vuosikymmenien ajan. Musiikkialalla ulkomaiset jatko-opinnot ovat olleet perinteisesti pikemminkin sääntö kuin poikkeus. Opiskelijoilla on selkeä näkemys kielitaidon merkityksestä ja he kehittävät sitä oma-aloitteisesti.

JOENSUUN KAUPUNGIN KIELIOHJELMA TUKEE KANSAINVÄLISTYMISTÄ

Strategiset päämäärät	Kriittiset menestystekijät	Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
<p>Ehjä ja monipuolinen sekä tasavertainen kieli-polku</p>	<p>Peruskoulussa muodostuu A2 sekä B2 kielten-opiskeluryhmiä monipuolisesti. Toisella asteella B3-ryhmiä. Joensuun seudun kansalaisopisto pyrkii tarjoamaan mahdollisimman laajan kielivalikoiman opiskelijoilleen. Kouluissa on motivoivat ja pätevät kielenopettajat koulualueesta ja -asteesta riippumatta. Vieraskieliseen opetukseen rekrytoimisessa onnistutaan. Tarjotaan myös mahdollisuuksia vieraskielipainotteiseen varhaiskasvatukseen. Maahanmuuttajien suomen kielen ja kulttuurin opettamisessa ja oppimisessa onnistutaan.</p>	<p>Oppijat ja heidän huoltajansa ymmärtävät kielten opiskelun tärkeyden ja se näkyy monipuolisten valinnaiskielten muodostumisena niin peruskoulussa, lukiossa, konservatoriossa kuin vapaassa sivistystyössä.</p> <p>Turvataan englanninkielinen opetus vuosiluokilla 1-9. Kansalaisopisto perustaa kieltenopiskeluryhmiä alueellisesti kattavasti. IB-opetuksen jatkuminen turvataan lukioasteella Maahanmuuttajaopiskelijoille tarjotaan myös toisen asteen opintoihin valmentavaa suomen kielen opetusta sekä mahdollisuutta iästä riippumatta suorittaa perusopetuksen oppimäärä.</p>	<p>Kieliryhmien aloituskoko oltava vähintään 12 opiskelijaa. Koulujen alueellinen yhteistyö ryhmien muodostumisen turvaamiseksi on huomioitava. Kielisuihkut 3. luokan oppilaille A2-kielivalintoihin liittyen. 3- luokan oppilaille ja huoltajille infotilaisuus. Kielikerhot ja kielten valinnaismahdollisuus alakouluilla. A2-opintojen turvaaminen myös 7-9 luokilla. B2-kieli-infot peruskoulun yläkoulussa. B3 kielten tarjonta oltava monipuolista toisella asteella. IB-opetusta markkinoidaan ja oppilasrekrytointiin kiinnitetään huomiota. Vieraalla kielellä tapahtuvaa varhaiskasvatusta on tarjolla.</p>	<p>Muodostuneiden A2, B2 ja B3 kieliryhmien määrä eri kouluasteilla ja alueilla. Kieliopintoihin osallistuneiden lukumäärä. Valinnaisten kielten keskeyttäneiden määrä vuosittain. Vieraskieliseen perusopetukseen hakeutuvien ja aloittavien määrä. IB-linjalle hakijoiden määrä verrattuna keskeyttäneiden määrään. Lukion suorittavien maahanmuuttajien määrä vuosittain. Vieraskielipainotteiseen varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä.</p>

7 LÄHIALUEYHTEISTYÖ JA YSTÄVYYSKAUPUNGIT

Lähialueyhteistyö

Joensuun varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut pyrkii erilaisten projektien ja koulujen välisen suoran yhteistyön avulla edistämään ja tukemaan koulutuksen kehitystä Karjalan tasavallassa Venäjällä ja sitä kautta lisäämään tämän alueen vakautta sekä taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä.

Tavoitteena on venäjän kielen ja kulttuurin, Venäjän olosuhteiden sekä elinkeinoelämän tuntemus. Tähän pyritään kehittämällä toimintatapoja, jotka helpottavat joensuulaisten ja venäläisten koulujen välistä yhteistyötä.

Viralliset yhteistyökaupungit

Kehitetään ystävyyskaupunkijärjestelmän hyödyntämistä varhaiskasvatus ja koulutuspalveluissa. Lisätään tietoa ystävyyskaupungeista sekä MECINE-verkostosta ja sitä kautta madalletaan kynnystä yhteyksien luomiseen. Selvitetään erilaisia tapoja hyödyntää yhteistyökaupunkeja käytännön opetuksessa. Pohjois – Karjalan museon, monikulttuurisen teatteriyhdistys RanKidsin ja varhaiskasvatus- ja koulutustoimen yhteistyönä (varko koordinoijana) valmistellaan strategista kumppanuushanketta Lontoon ja Fuengirolan yhteistyötahojen kanssa. Hankkeessa tuotetaan draamakasvatuksen ja monikulttuurisuuskasvatuksen materiaalia opettajille ja kasvattajille. Joensuun nuorisopalvelujen kanssa on suunniteltu vuodesta 2015 alkaen Hofiin tehtyjen ystävyyskaupunkivierailujen aikana yhteistä kansainvälisyyshanketta Hofin, Joensuun ja Dublinin koulu- ja nuorisotoimijoiden välille.

Joensuun ystävyyskaupungit ovat:

Isafjördur (Islanti), Vilna (Liettua), Tönsberg (Norja), Linköping (Ruotsi), Hof (Saksa), lisäksi Petroskoi (Venäjä) (erillissopimus), Sortavala (Venäjä) (erillissopimus), Suojärvi (Venäjä) (ent. Tuupovaaran ystävyyskaupunki)

Joensuun kaupunki on myös mukana MECINE -verkostossa (Medium-sized Cities Network), jonka jäseniä ovat: Cáceres (Espanja), Evora (Portugali), Linköping (Ruotsi), Ravenna (Italia), Roskilde (Tanska), Speyer (Saksa), Tönsberg (Norja).

LÄHIALUEYHTEISTYÖ

Strategiset päämäärät	Kriittiset menestystekijät	Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Varhaiskasvatus ja koulutuspalveluilla on toimivat Venäjä-yhteydet.	Positiivisen ilmapiirin luominen Venäjäyhteistyöhön. Toimivien yhteistyösuhteiden luominen koulujen välille.	Venäjän kielen ja kulttuurin sekä Venäjän olosuhteiden tuntemuksen lisääminen. Säännöllinen varhaiskasvatuksen ja koulujen välinen yhteistyö Venäjän Karjalan koulujen kanssa.	Venäjän kielen opetuksen kehittäminen ja Venäjä-tietoisuuden lisääminen ja positiivinen markkinointi. Yhteistyökoulujen kartoittaminen ja yhteistyön aloittaminen.	Säännöllinen yhteydenpito kaupunkien hallintokuntien välillä. Toteutuneiden yhteistyöprojektien määrä.

YSTÄVYYSKAUPUNKIYHTEISTYÖ JA MECINE-YHTEISTYÖ

Strategiset päämäärät	Kriittiset menestystekijät	Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluilla on toimivat yhteydet ystävyyskaupunkeihin sekä Mecine-verkoston kaupunkeihin.	Tietoisuuden lisääminen yhteistyökaupunkien tarjoamista mahdollisuuksista.	Varhaiskasvatuksen ja koulujen aktivointi ja kannustaminen konkreettiseen yhteistyöhön ystävyyskaupunkien kanssa.	Yhteistyökaupunkien koulutuspalveluiden yhteystietojen kokoaminen ja niistä tiedottaminen kouluille.	Toteutuneet yhteistyöprojektit ystävyys- ja Mecine-kaupunkien kanssa.

8 KANSAINVÄLISYYS VARHAISKASVATUKSESSA JA OPPILAITOKSISSA

Varhaiskasvatustilain mukaan kaikille lapsille on annettava yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten tasa-arvoa sekä antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa yleistä kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa. Peruskoulun ja lukion tämänhetkisen opetus suunnitelman perusteissa tavoitteena on laaja-alainen osaaminen, johon sisältyy kulttuuritietoisuus ja kansainvälisyys. Tätä konkretisoidaan oppilaitoksen vuosisuunnitelmassa, jonka toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain.

Varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut on nimennyt kansainvälisyysvastaavan, joka koordinoi toimintaa kaupungin tasolla. Lisäksi hänen tehtävänä on edistää ja tukea koko kaupungin varhaiskasvatuksen sekä koulutuspalveluiden kansainvälistymistä verkostoitumalla alueellisiin, valtakunnallisiin ja kansainvälisiin toimijoihin ja yhteistyötahoihin.

Toiminnan organisoimiseksi koulut nimeävät kansainvälisyysvastaavan, joka voi olla yksittäinen henkilö tai tiimiorganisaatiossa erillinen tiimi. Kansainvälisyystiimi voi koostua eri oppiaineiden tai luokka-asteiden opettajista. Kansainvälisyysvastaavan tehtävänä on koordinoida yksikön kansainvälistä toimintaa kehittämällä ja luomalla yhteistyömalleja yhdessä henkilökunnan kanssa osana oppilaitoksen kansainvälisyyskasvatusta. Tämän toiminnan taustalla on vahva oman kulttuurin ja kulttuuri-identiteetin tuntemus sekä aito mielenkiinto kansainväliseen yhteistyöhön. Yksikön yhteisöllinen, avoin työskentely tukee kansainvälisyysvastaavan työtä ja rohkaisee myös laajempaan alueelliseen ja koulujen väliseen yhteistyöhön.

Kouluissa kansainvälisyysvastaava tiedottaa ao. sektorin toiminnasta, mm. hankkeiden etenemisestä ja mahdollisista uusista hankkeista innostaen ja ohjaten kansainvälisestä toiminnasta kiinnostuneita opettajia löytämään sopivia kontakteja vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Kansainvälisyysvastaava toimii yksikön johtajan/oppilaitoksen rehtorin kanssa yhdyshenkilönä yksikön ulkopuolisiin yhteistyökumppaneihin.

Koulun sisällä kansainvälinen toiminta voi olla esimerkiksi vaihto-oppilaiden ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden, eri kieli- ja kulttuuriryhmistä tulevien työntekijöiden ja huoltajien hyödyntämistä varhaiskasvatuksen ja koulun arjessa, päivänavauksissa, teemaviikoilla sekä tapa- ja ruokakulttuurin ja perinteiden esittelyissä. Kouluista ulospäin suuntautuvia kansainvälisiä yhteistyömalleja edustavat oivalla tavalla ystävyyskoulutoiminta, oppilas-/opiskelijavaihto, opettaja- ja rehtorivaihto sekä erilaiset projektit, hankkeet, konferenssit ja opintomatkat.

Tavoitteena on myös mahdollistaa lähivarhaiskasvatustyksikköjen ja -koulujen yhteistyö. Esimerkiksi lähipäiväkoti voi olla mukana lähikoulun kansainvälisyystoiminnassa omien resurssiensa puitteissa. Varhaiskasvatuksen puolella laaditaan vastaavanlainen "kansainvälisyysvastaava" -toimintamalli, kuten on kouluissakin.

VARHAISKASVATUKSESSA JA OPPILAITOKSISSA KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA MONIKULTTUURISUUS OVAT ARKIPÄIVÄÄ				
Strategiset päämäärät	Kriittiset menestystekijät	Tavoite	Toimenpiteet	Mittarit
Kansainvälisyys osana varhaiskasvatuksen ja koulun arkea.	Kansainvälisyys on osa vuosisuunnitelmaa ja päivittäistä toimintaa kaikissa yksiköissä.	Oman kulttuurin ja kulttuuri-identiteetin vahvistaminen. Konkreettinen kansainvälinen, yhteistyö. Kansainvälisyyskasvatuksen suunnitelman mukainen työskentely ja monikulttuuristen taitojen kehittäminen.	Koulutuksen tarjoaminen kv-työskentelyyn. Aktiivinen verkostoyhteistyö alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.	Verkostot ja kontaktit sekä niiden lukumäärä. Kv-myönteisyys esim. koulutukseen osallistuminen ja kv-hankkeiden määrä (mm. Erasmus+-, Nordplus- ja eTwinning – ohjelmat).

9 KANSAINVÄLISYYSTIIMI KANSAINVÄLISTYMISEN OHJAAJANA JA ARVIOIJANA

Laadukas kansainvälistyminen edellyttää henkilöstöltä motivaatiota sekä osaamista ja organisaatiolta resursseja. Kansainvälisyyskasvatuksen integrointia yksikön toimintakulttuuriin edistävät mm. henkilöstön kielitaito, projektinhallintataidot, integrointitaidot sekä kulttuurintuntemus. Joensuun kaupungin varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut tarjoavat vuosittain mahdollisuuksia päivittää henkilöstön kansainvälisyysosaamista.

Strategisena päämääränä on tarjota mahdollisimman tasokasta ja monipuolista kansainvälisyyskasvatukseen liittyvää koulutusta henkilökunnalle sekä myös eri sidonnaisryhmille (huoltajat, yhteistyökumppanit). Opettajille on usein tarjolla myös kansainvälisiä täydennyskoulutuksia ympäri Eurooppaa.

Ohjaavaa koulutusta järjestetään vuosittain yksiköiden kansainvälisyysvastaaville, VARKOn kansainvälisyystiimille, mutta myös muille siitä kiinnostuneille. Henkilöstöä kannustetaan ja ohjataan osallistumaan kansainvälistymistä tukeviin koulutuksiin. Esimerkiksi osallistutaan CIMOn ja opetushallituksen järjestämille kansainvälisyyspäiville sekä muihin tapahtumiin. Paikallisesti osallistutaan myös valtionhallinnon järjestämiin Erasmus+- ja Nordplus -koulutuksiin. Erasmus+/ yleissivistävän koulutuksen liikkuvuustoiminnot tukevat koulun opetushenkilöstön sekä koulun kehittämistoimintaan osallistuvan henkilöstön lyhytkestoista (2 päivän – 2 kuukauden) opetustyötä ja kouluttautumista ulkomailla.

Liikkuvuusjaksojen rahoitus on hankemuotoista ja hankkeen kesto-aika on yksi tai kaksi vuotta. Hanketoiminnan tulee perustua koulun/konsortion tarpeisiin.

Yleissivistävän koulutuksen liikkuvuustoiminnot:

Ammatillinen kehittyminen ulkomailla (esim. ERASMUS+/KA1):

- kurssille tai muuhun koulutustapahtumaan osallistuminen
- job shadowing/observointi partnerikoulussa tai muussa alalle relevantissa organisaatiossa

Opetusjakso ulkomailla:

- opetushenkilöstöön kuuluva opettaa partnerikoulussa

Koulujenväliset yhteistyöhankkeet (esim. ERASMUS+/ KA2):

Kansainvälisyystiimi ohjaa ja kannustaa yksiköiden henkilöstöä osallistumaan kansainvälisiin koulutuksiin ja yhteistyöhankkeisiin (esim. ystävyyskaupunkitoiminta, ERASMUS+ -hankkeet).

Varhaiskasvatus ja koulutuspalveluiden kansainvälisyystyöryhmä seuraa yhdessä varhaiskasvatus- ja koulutusjohtajan kanssa vuosittain tulosalueen kansainvälisyysuunnitelman toteutumisesta ja vastaa sen kehittämisestä sekä yhteydestä Joensuun kaupungin päästrategiaan sekä opetussuunnitelmiin.

Kansainvälisyystiimi kokoaa ja toimittaa vuosittain raportin varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunnalle toiminnastaan sekä arvioi lukuvuodelle asetettujen tavoitteiden toteutumista.